

KONU: ŞİRKETTEN PERSONELE VERİLEN BORÇ PARALAR İÇİN YAPILMASI

GEREKENLER

Şirketler çalışan personeline taleplerine bağlı olarak para ödemekte, daha sonrada ödenen bu paralar maaşlarından kesilmek veya ilgililerce geri ödenmek suretiyle borçları kapatılmaktadır. Verilen bu paralar bazı firmalarda “**avans**”, bazı firmalarda da “**borç para**” olarak tanımlanmaktadır.

Gelir Vergisi Kanununun 94' üncü maddesinde;

*“Kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri **(avans olarak ödenenler dahil)** nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine **mahsuben** tevkifat yapmaya mecburdurlar.*

Hükmüne,

Damga Vergisi Kanununa Ekli (1) Sayılı Tablonun **IV- Makbuzlar ve diğer kağıtlar** başlıklı bölümünün 1/b bendinde de ;

*“Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (**avans olarak ödenenler dahil**) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kağıtlar”*

Hükmüne yer verilerek binde 7,59 oranında damga vergisine tabi tutulacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki Kanun hükümlerine göre verilen avansların mutlaka gelir ve damga vergilerine tabi tutulmaları gerekir.

Diğer taraftan Kurumlar Vergisi Kanununun 13' üncü maddesinde;

“Kurumlar, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılır. Alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilir.”

Hükmüne yer verildikten sonra Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında 21 Seri No. lu Genel Tebliğ'in 3.1.2 bölümünde de kurum çalışanları ile ilgili aşağıdaki açıklama yapılmıştır.

“Öte yandan, kurum çalışanlarının söz konusu kurum ile ilişkilerinin sadece işveren-hizmet erbabı ilişkisi içinde bulunması durumunda ilgili kurum ile kurum çalışanı, yapılan ücret ödemeleri bakımından ilişkili kişi kapsamında değerlendirilmeyecektir. Ancak, kurum ile çalışanları arasında yukarıda belirtilen istihdam ilişkisi dışındaki işlemler, ilişkili kişilerle yapılan işlem kapsamında değerlendirilecektir.

Yukarıda bahsedilen Kanun hükmü ve Tebliğ açıklamaları gereği verilen borç paranın transfer fiyatlandırması kapsamında ilişkili kişi ile yapılan işlem olarak değerlendirilmesi gerektiğinden ve şirkete ait paranın personelin üzerinde aylarca kalması mümkün olmayacağından borcun verildiği tarihteki emsallerine uygun bankalarca uygulanan kredi faiz oranında bir faiz alınması gerektiği kaçınılmazdır. (Söz konusu şirketin kredi borcu yoksa, TCMB tarafından açıklanan ve bugün ki tarih itibarıyla halen geçerli olan yıllık %9 iskonto faiz oranının kullanılması gerekir.)

Aksi halde vergi incelemelerinde tenkit edilerek cezalı vergi tarhiyatı ile karşılaşılması şüphesizdir.

Şirketlerce personele verilen borçlar personelin sıkıntılarını gidermesine yardımcı olma amacına yönelik olduğu için genelde faiz alınmamaktadır. Borç=Avans verildiği ay vergilendirildiği takdirde, geri ödemesinde ödenen miktar ilgilinin ücretinden avans olarak düşüleceği için o ay ki vergisi de mahsup edilerek kalan (varsa) tutar ödenecektir. Dolayısıyla, bu işlemde vergi kaybı olmayıp, verginin bir süre erken ödenmesi gündeme gelmektedir.

Bu nedenle, firmaların çalışanlarına vermiş oldukları borç paraları avans mahiyetinde değerlendirerek gelir ve damga vergilerine tabi tutmak suretiyle işlem yapmalarını tavsiye ederiz.

Bilgilerinize sunarız.

Ş.A. Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.